

Glasi lo

„Slovenskega učiteljskega društva v Ljubljani“.

Izdavatelj in odgovorni urednik:

JAKOB DIMNIK,

učitelj na II. mestni šoli v Ljubljani.

Št. 24. Ljubljana, 16. grudna 1897. XXXVII. leto.

Vsebina: Odprto pismo kranjskim učiteljicam. — Emilija Gusl: Kakšen pomen ima prostoročno risanje za vzgojo ženske mladine? — Fr. Orožen: Ustavoznanstvo. — Koncem leta. — Vestnik. — Uradni razpisi učiteljskih služeb. — Listnica uredništva. — Listnica upravnštva. — Vabilo.

Geslo: „Ne nazaj, ne navzdol, ampak naprej in navzgor“.

Odprto pismo kranjskim učiteljicam.

Drage koleginja!

Dovolite blagovoljno, da Vam pové izkušen tovariš, kar misli o Vaši izjavi v slovenskih listih in o izboljšanju učiteljskih razmer na Kranjskem.

Prav imate, drage koleginja, da ste se javno oglasile ter izrazile svoje težnje; vedite pa, da potij, po katerih hočete doseči izboljšanje, ne more odobravati nobeden zaveden slovenski učitelj.

Kranjsko učiteljstvo ima ravno sedaj na čelu „Slovenskega učiteljskega društva v Ljubljani“ take stanovske može, da je lahko nanje ponosno. Da je to res, čutimo posebno tu in tam zunaj Kranjskega, kjer stojé na čelu učiteljskih društev ljudje, ki menda na svojem domu še črnila in peresa nimajo; ljudje, ki bodo najbrž preleni, da bi kranjske tovariše vsaj pametno posnemali. — In Ve, drage tovarišice, obračate hrbet takim stanovskim možem na Kranjskem, na katere gleda zaupno in ponosno vsak zaveden slovenski učitelj! Prva Vaša pot bi bila moralna biti do „Učiteljskega Tovariša“ in „Slovenskega učiteljskega društva v Ljubljani“. Prepričan sem, da bi Vaši tovariši Vas ne bili zavrnili, ako bi bile v njih družbi primerno nastopile s svojimi željami

in težnjami. Imele ste tudi odprto pot do „Slovenke“, katero ste sicer do sedaj skoraj pozabile, a kateri na čelu stoji naša vrla tovarišica. — „Slovenka“ sicer ne more biti na Vas Bog ve kako ponosna, ker se zanjo premalo zmenite, a Vašo izjavo bi bila vendar sprejela. — Ve se zatekate k svojim stanovskim nasprotnikom, ki učiteljstvo samo toliko cenijo, kolikor bi se dalo izkoristiti za dobremu ljudskemu šolstvu nasprotne namene! Pustite take poti, ki nič ne prinesejo, marveč samo odnesejo! Skrbite najprej za stanovsko organizacijo in stanovski napredek! Vedite dobro, da izboljšanje razmer učiteljic je nam učiteljem skoraj ravno tako na srcu, kakor Vam učiteljicam; saj imamo mi učitelji hčere, katere so ali bodo ljudske učiteljice. Ravno nam učiteljem je mnogo več na tem, nego drugim stanovom, da se ne samo plače učiteljev, ampak tudi plače učiteljic primerno zboljšajo. Kako morete nas učitelje sumničiti, kakor bi bili Vašim opravičenim težnjam nasprotni? Mi Vam privoščimo, naj bi stanovsko tako dobro izhajale kakor mi. S tem vršimo najvišjo zapoved ljubezni do bližnjega; ako bi pa Ve, drage koleginje, mislile, da morete — kot samice — dobivati tako plačo, kakor učitelj s kakimi šestimi, osmimi, desetimi ali še več otroci, z ženo in posli, temu bi pa morali ne samo mi učitelji, ampak vsak pametni in nepristranski človek kar najodločneje oporekati.

Mislite si na jedni šoli nadučitelja in učiteljico istih službenih let. Učiteljica je sama, ker se ne more omožiti; nadučitelj je oženjen in ima tri, štiri ali še več otrok, katere mora ali bode moral izučiti. Nadučitelj in učiteljica imata oba jednako plačo. — Učiteljica lahko igra vlogo dame, nadučitelj, ki deli svojo plačo z družino, pa vlogo siromaka. Kakošno spoštovanje bi imela taka učiteljica v blagostanju do svojega voditelja v uboštvu?

Razumimo se tedaj dobro. Mi učitelji želimo Vam učiteljicam, naj bi živele v blagostanju; nočemo pa poleg Vas igrati vloge na nižji stopinji človeške družbe. — Dalje želimo, naj bi se Ve tovarišice v svojih stanovskih zadevah nikoli ne zatekale za pomoč, tolažbo in svēt k stanovskim nasprotnikom in da bi Ve ne bile nikoli zavora na vozu našega stanovskega napredka, ki bi delovala takrat, ko gre naš voz z veliko težavo navzgor. — Ako že morate imeti kateri „sport“, imejte ga v božjem imenu; ne sme pa biti tak, da bi ljudskemu šolstvu in napredku škodoval ali ga pomagal ovirati.

S kolegijalnim pozdravom vsem kranjskim učiteljicam ostajam

V P na dan darovanja osivel slovenski učitelj.

Mar. Dev. 1897.

Dostavek uredništva: Da gre učiteljem kot družinskim očetom večja plača, govori prav jasno § 55. državnega šolskega zakona

z dne 14. vel. travna 1869. l., ki se glasi: „Najmanje prijemke, izpod katerih ne sme nobena šolska občina iti na nižje, je odmeriti tako, da **učitelji** niso primorani truditi se s postranskimi opravili (n. pr. z orglanjem, instrukcijami i. t. d. — Uredn.), ampak da lahko vso svojo moč na svoj poklic obračajo, in **da je učiteljem še tudi mogoče, svojo rodovino živiti primerno okolnostim dotičnega kraja**“.

Da mora občina (pri nas dežela — Uredn.) prav tako skrbeti za učiteljevo rodovino, kakor za učitelja samega, govori zopet § 56. istega zakona, ki se glasi: „Vsi stalno nameščeni učitelji, ki imajo spričevalo učne vsposobljenosti, **kakor tudi njih vdove in sirote imajo pravico do pokojnine . . .**“

Pa tudi glede na delokrog zaslužijo učitelji večje plače. Ne maramo omenjati delovanja učiteljev za šolo izven šolskega časa, saj je znano vsakomur, kdo se le količkaj peča z razvojem našega ljudskega šolstva, da so vse pedagogiške, metodiške in didaktiške knjige, mladinske spise in šolske knjige, kar jih imamo Slovenci, spisali po večini učitelji, dočim imamo med učiteljicami le pičlo število onih, ki delujejo na slovstvenem polju. Pa tudi v šoli predpisuje zakon učitelju večje in težavnejše delo, kakor pa učiteljici; § 15. deželnega šolskega zakona z dne 29. mal. travna 1873. l. pravi: „Za poučevanje dečkov, bodisi da so v posebnih razredih ali združeni z dekleti, smejo se ženske jemati le za prva štiri leta.“ Na jednorazrednicah učiteljice torej sploh poučevati ne morejo in ne smejo, na dvorazrednicah samo v 1. razredu, na trirazrednicah samo v 1. in 2. razredu i. t. d. Če bi torej učitelji napovedali „štrajk“, bi morali isti dan vse šole (izvzemši dekliske šole) zapreti. — Res je, da morajo učiteljice poučevati ženska ročna dela v razredih svojih kolegov, res je pa tudi, da morajo učitelji zato poučevati v razredih svojih koleginj telovadbo pri dečkih in da poučujejo učitelji v mnogih krajih v šolskih delarnah deška ročna dela. Prezreti se tudi ne sme, da učitelj vodi šolo, poučuje kmetijstvo, oskrbuje šolski vrt ter uči tudi v obrtni nadaljevalni šoli. Izven šolskega časa pa vadi cerkveno in narodno petje, deluje kot odbornik v raznih učiteljskih in narodnih društvih, pri požarnih brambah, kmetijskih podružnicah i. t. d. Vse to stane mnogo dela, mnogo truda in tudi mnogo denarja! In kot naroden učitelj se temu delu niti ogniti ne sme, sicer izgubi zaupanje narodovo. Od učiteljice se vsega tega ne zahteva. Vrh tega mora pa učitelj v počitnicah še k orožnim vajam, kar ga stane zopet mnogo novcev in še več trpljenja, učiteljica se pa zabava po letoviščih!

Najvažnejši argument, da so potrebni učitelji zdatnega izboljšanja plač, je pa **pomanjkanje učiteljev**, ki postaja leto za letom večje; lansko leto sta ostala samo dva izprašana kandidata v deželi, letos pa menda trije. Kam pridemo, če gre še par let tako dalje? Mož nam

manjka že dandanes, kaj bode šele čez čas, če nam bo manjkalo učiteljev, da bi jih vzgojevali! Saj je znana pedagogiška resnica, da može in možke značaje zamore vzgojevati le mož — značajen učitelj. In kakor učitelj ne razume vcepiti deklicam tistega nežnega čuta dobrosrčnosti, ljubeznjivosti i. t. d., ki mora dičiti vsako žensko, tako tudi učiteljica ne more vzgajati jeklenih možkih značajev. In gorje narodu, ki nima mož!

Toliko se nam je zdelo potrebno izpregovoriti v obrambo svojih kolegov — učiteljev, koje je koleginja „Janja“ prav po nepotrebnem napadla. Povdarjamo pa odkrito, kakor želimo mi in z nami vsi slovenski učitelji sebi in rodovini svoji toliko dohodhov, da bi lahko vsi stanu primerno živeli, tako privoščimo od srca vsi tudi vsaki koleginki, da se ji plača za toliko poviša, da bo tudi lahko stanu primerno živela. V tem smislu bo deloval naš list za kolege in kolegince! Tista koleginja torej, ki misli trezno in sodi nepristransko ter ima srce na pravem mestu za trpeče človeštvo — **tudi, če so učiteljevi otroci ali žena**, nas bo lahko razumela, mi bomo pa razumeli njo! Sloga jači, nesloga tlači!

Kakšen pomen ima prostoročno risanje za vzgojo ženske mladine?

(Poročala pri okr. učit. konf. za ljublj. šole dne 12. mal. srpana 1897. **Emilija Gusl.**)

(Dalje in konec.)

Veliko veljavo imajo dandanes pletene čipke. Koliko truda stane, preden se naredi le majhen košček teh čipk, more ceniti samo tisti, ki jih plete sam. Pletenim čipkam, kakor tudi drugim ročnim delom je podlaga vzorec. Res, da jih dobimo v tovarni in prodajalnici, a ti so navadno izdelani s strojem, torej ni moči, da bi bili natančni in brez pomot. Treba je tu ali tam poprave, in kako lahko to stori deklica, ki je vajena risanja. Tudi z zankanjem in vzenjem krasi ženstvo različno perilo, podlaga temu je tudi risanje, ker zdaj sestavi deklica z listi in cveticami cvetne kite in šopke, zdaj potrebuje kakšen monogram in ne bi mogla tega storiti, ko bi ne znala risati. Posebne važnosti je pa to za one deklice, ki stopijo v obrtne šole. Vsak se je že lahko prepričal, kako krasna dela se tam izdelujejo! Kakor slikar s čopičem, tako ženska s šivanko slika krasne podobe na različno blago. In to delo nima samo veljave za hišo, ampak tudi za hram božji! Res, trudapolna so taka dela, vendar najde mnogo žensk potrebnega zaslužka, da, celo vsakdanjega kruha. Poglejmo, koliko ubožnih družin se nahaja po svetu, katere preživi s svojo spretnostjo le pridna ženska roka, in koliko deklic so ročna dela rešila pogubljenja!

Brez števila jih je tudi, ki delajo v tovarnah, prodajalnicah itd., ki s svojo spretno roko rišejo najkrasnejše like na popir, svilo, platno in celo na posodo. Gledajoč take stvari, se nam zdi neverjetno, da je to ustvarila nežna ženska roka.

Pa ne samo ubožnemu dekletu koristi risanje, temveč tudi imenitnim gospem, katerih ne tarejo skrbi za vsakdanji kruh. Lahko se pečajo z vso vnemo z risanjem in slikanjem, in krasne slike in ročna dela lepšajo njih sobe ter jim delajo mnogo pravega veselja; pa ne samo njim, tudi vsem drugim, ki občudujejo lepoto in okus teh del, ki so nastala le po prostoročnem risanju.

Kako radi bivamo v hiši, ki jo je omikana, pridna gospodinja okrasila z okusnimi izdelki svoje spretno roke. Nekakšen harmonični vtisek jemljemo s seboj, ko zapuščamo takšno lepo urejeno in okusno obloženo domovanje.

Mnogo truda nas je sicer stala vpeljava prostoročnega risanja v ljudskih šolah; marsikateri bi bil skoraj izgubil potrpljenje in pogum, zakaj vspehi so v tem kratkem času še slabi in neznatni.

Toda bodočnost nas bode učila, da naš trud ni bil zaman, in najlepše plačilo nam bode hvaležnost naših učenk. Da se to tudi uresniči, v to pomози Bog! —

Kako nam je v obče postopati pri risanju, to nam vелеva učni črtež. Vendar se mi zdi, da bi napačno ravnale me učiteljice na dekliških šolah, ko bi poučevaje prostoročno risanje, premalo razsodno vzele za podstavo samo mrtvo črko učnega črteža. Zakaj zdi se mi, da se naš učni črtež vse premalo ozira na dekliške ljudske šole, in učiteljica, ki se brez posebnega premisleka in preudarka ravna po njem, lahko zaide na napačno pot ter riše z deklicami predloge, ki so zlasti v višjih razredih — pač koristne dečkom, za deklice pa nimajo posebne vrednosti. V to napako zabrede učiteljica tem lože, ker se tudi zbirke in predloge, odobrene za naše ljudske šole, v prvi vrsti ozirajo na deške ljudske šole. Res je sicer, da pravi učni črtež za risanje v VII. in VIII. razredu: „Pri izbiranju predlog naj se ozira učiteljica posebno na ženska ročna dela.“ Toda to določilo je presplošno. Mislim namreč, da se moramo že od V., gotovo pa od VI. razreda dalje pri risanju ozirati na ženska ročna dela.

Ker se pa ni pripisovalo dolgo vrsto let temu predmetu v naših šolah posebne važnosti; ker smo do letošnjega leta risale večinoma po stigmah; ker tedaj nimamo ne posebne vaje, ne izkušenj, kakor bi jih bilo želeti, potrebujemo natančnega navodila, po katerem bi nam bilo na dekliških šolah pri risanju postopati.

Zatorej si usojam predlagati današnji okrajni učiteljski konferenciji nastopno resolucijo:

1.) Slavni c. kr. mestni šolski svet se prosi, naj naroči vodstvom vseh slovenskih dekliških ljudskih šol v Ljubljani, naj poskrbe za to, da učiteljski zbor vsake dekliške šole na podstavi Andělovih, Bayerjevih, Wunderlichovih, Fellnerjevih, Steiglovih, Gnantovih, Heinovih in Eichlerjevih predlog sestavi za vse razrede podrobni učni črtež za risanje s posebnim ozirom na ženska ročna dela.

2.) Te podrobne učne črteže je predložiti slavnemu c. kr. mestnemu šolskemu svetu, da jih presodi po strokovnjakih ter jim potem izprosi odobrenja visokega c. kr. deželnega šolskega sveta.*)

Mislim, da sem dokazala, da, ako je risanje potrebno dečkom, ki se pozneje posvete raznim obrtom, pri katerih brez risanja nikakor ne morejo izhajati, je ta spretnost še toliko potrebnejša deklicam. Risanje čisti deklicam okus, jim podaja velike ugodnosti pri izdelovanju ženskih ročnih del, jim daje večkrat lep in časten zaslužek v obrtnih opravilih ter jim je mnogokrat tudi vir lepega užitka in čistega veselja.

S spretnimi in okusnimi risbami deklice naposled ne samo sebi, ampak tudi svojim roditeljem in sorodnikom krasé domovanje in jim tako lepšajo življenje.

Ustavoznanstvo.

(Spisal Fr. Orožen.)

M.

Ljudsko zastopstvo.

(Dalje.)

Dežela	Volilna skupina	Volilni okraj, odnosno volilni razred	Koliko poslancev voli
Kranjsko	a) Veleposestvo	Kranjsko	2
	b) Mesta, trgi in d) Trgovinska in obrtna zbornica	1. Ljubljana in trgovinska in obrtna zbornica	1
		2. Postojina, Idrija, Vrhnika, Lož, Radovljica, Tržič, Kamnik, Kranj, Škofja Loka	1
		3. Novo mesto, Višnja gora, Krško, Kostanjevica, Črnomelj, Metlika, Kočevje, Ribnica	1

*) Obe resoluciji sta bili sprejeti jednoglasno. Zbrano učiteljstvo je pritrdilo gpč. referentnji z glasnim odobravanjem koncem lepega poročila. *Uredn.*

Dežela	Volilna skupina	Volilni okraj, odnosno volilni razred	Koliko poslancev voli
Kranjsko	d) Kmet-ske občine	<p>Sodnijski okraji:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ljubljana, Vrhnika (vol. m. Ljubljana); Litija, Zatičina (vol. m. Litija); Ribnica, Velike Lašče (vol. m. Ribnica) 2. Postojina, Ilirska Bistrica, Senožeče, Vipava (vol. m. Postojina); Logatec, Lož, Idrija (vol. m. Logatec) 3. Kranj, Škofja Loka, Tržič (vol. m. Kranj); Kamnik, Brdo (vol. m. Kamnik); Radovljica, Kranjska gora (vol. m. Radovljica) 4. Novo mesto (vol. m. N. mesto); Krško, Kostanjevica (vol. m. Krško); Črnomelj, Metlika (vol. m. Črnomelj) 5. Kočevje (vol. m. Kočevje); Trebnje, Žužemberk (vol. m. Žužemberk); Radeče, Mokronog (vol. m. Radeče) 	<p>1</p> <p>1</p> <p>1</p> <p>1</p> <p>1</p>
	e) Peta volilna skupina	Vsa dežela voli	1
Trst z okolico	a) Mesta	<ol style="list-style-type: none"> 1. Mesto Trst, I. volilni razred 2. " " II. in III. volilni razred 3. " " IV. volilni razred in okolica (vol. m. Trst) 	<p>1</p> <p>1</p> <p>1</p>
	b) Trgovinska in obrtna zbornica	1. Trgovinska in obrtna zbornica v Trstu	1
	c) Peta volilna skupina	Trst z okolico voli	1
Goriško in Gradišče	a) Veleposestvo b) Mesta in trgi; c) Trg. in obrt. zbornica	<p>Goriško in Gradišče</p> <p>Gorica, Kormin, Gradišče, Červinjan, Tržič (Monfalcone), Oglej, Grad, Tolmin, Bolec, Kobarid, Kanal, Ajdovščina, Sežana</p> <p>Trg. in obrtna zbornica v Gorici</p>	<p>1</p> <p>1</p>
	d) Kmet-ske občine	<p>Sodnijski okraji:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Gorica, Kanal, Ajdovščina (vol. m. Gorica); Tolmin, Cerkno (vol. m. Tolmin); 	

Dežela	Volilna skupina	Volilni okraj, odnosno volilni razred	Koliko poslancev voli
Goriško in Gradišče	e) Peta volilna skupina	Bolec (vol. m. Bolec); Sežana, Komen (vol. m. Sežana)	1
		2. Gradišče, Kormin, Červinjan, Tržič (vol. m. Gradišče)	1
		Vsa dežela voli	1
Istra	a) Veleposestvo	Istra	1
	b) Mesta in trgi,	Poreč, Koper, Piran, Rovinj, Buzet, Izola, Milje, Novi grad (Cittanuova), Umak, Motovun, Buje, Vižinada, Pazin, Labin, Plomin, Vodnjan, Pulj, Mali Lošinj, Veliki Lošinj, Cres, Krk, Volovsko, Kastav, Lovran, Mošćenice; trgovinska in obrtna zbornica v Rovinju	1
	c) Trg. in obrt. zbornica		
	d) Kmet-ske občine		
		Sodnijski okraji:	
	1. Poreč, Motovun, Buje (vol. m. Poreč); Koper, Piran, Buzet (vol. m. Koper); Vodnjan, Pulj, Rovinj (vol. m. Vodnjan)	1	
	2. Pazin, Labin (vol. m. Pazin); Volovsko, Novi grad (Castelnuovo) (vol. m. Volovsko); Krk, Cres (vol. m. Krk); Lošinj (vol. m. Lošinj)	1	
	e) Peta volilna skupina	Vsa dežela voli	1

(Dalje v prih. letniku.)

Koncem leta.

današnje številko zvršuje naš list svoje sedemintrideseto leto. Ni naš namen, da bi povdarjali ob tej priliki, kaj je storil naš list v tem letu za blagor šolstva in učiteljstva, omenimo le, da mu je bil tudi letos glavni smoter: povekšati ugled ljudskega učiteljstva ter zboljšati njega bedno gmotno stanje. Mogoče, da je pogrešal kdo v listu člankov pedagoške, metodiške

in didaktiške vsebine. Res je, da člankov te vrste naš list ni toliko prinašal, kakor bi se spodobilo strokovnemu listu, a temu nismo krivi mi, temu je kriv čas, temu so krive razmere in življenjske potrebe, v katerih živi ljudsko učiteljstvo dandanes. Gibljejo se dandanes vsi stanovi ter teže po napredku, in čisto naravno je tudi, da učiteljski kot najvažnejši stan v človeški družbi ne more in ne sme zaostajati za drugimi stanovi. Če se je torej tudi naš list lotil „nove struje“, kdo bi nam mogel in smel zameriti, najmanj pa tisti, kdor se hoče prištevati našim prijateljem — prijateljem prosvete in napredka. Te „nove struje“ se pa ni poprijel le naš list, ampak po tej struji hodijo vsi napredni šolski listi. Nemških listov, kakor: „Freie Lehrerstimme“, „Deutsch-oesterreichische Lehrerzeitung“, „Schlesisches Schulblatt“ i. dr. niti ne omenjamo natančneje, saj je znano tudi slovenskemu učiteljstvu, s kakim pogumom se bojujejo ti listi za novo šolo in pravice svobodomiselnega učiteljstva. Gotovo s takim, če ne še z večjim navdušenjem, bijejo boj z nazadnjaškimi strankami za prosto šolo tudi naši severni tovariši. Tudi njih glasila: „Beseda učiteljska“, „Posel z Budče“, „Narodna Škola“ ter najmlajši, pa najpogumnejši med njimi: „Česki učitel“ se bojujejo jedino le za ugled in pravice ter zaboljšanje gmotnega stanja ljudskega učiteljstva. In tako je prav! Po tej „novi struji“ nameravamo hoditi tudi v novem letu in rajši odložimo takoj pero in uredništvo lista, kakor da bi šli nazaj le za jeden korak. „Ne nazaj, ne navzdol, ampak naprej in navzgor“ — tega zlatega reka velikega pedagoga Dittesa se bomo držali tudi v novem letu in tisti učitelji in učiteljice, ki ne marajo iti nazaj in navzdol, bodo stali kot močna in neprodrljiva falanga za našim listom, da se tudi najhujšemu nasprotniku svobodomiselnega učiteljstva in najljutejšemu sovražniku nove šole lahko postavimo v bran.

V novem letu bo izhajal naš list trikrat na mesec in sicer v 1., 10., in 20. dan v mesecu in to v povečšani obliki. To bo stalo mnogo dela, mnogo truda, mnogo požrtvovalnosti. Da bo pa mogoče našemu uredniku natančno izpolnovati to težavno nalogo, zato si je pridobil v ta namen sourednika, kojega ime naznanimo na glavi noveletne številke.

Ves naš trud in napor bi bil pa brezuspešen, če ne dobimo podpore od zavednega in naprednega slovenskega učiteljstva. Povdarjamo pa, da samo dobra volja in lepe besede nič ne izdadó, če ne dobimo tudi gmotne podpore, in tisti tovariš, oziroma tovarišica, ki list samo čita, pa ga ne plača, je velika „coklja“ v boju za napredek našega stanu. Pričakujemo tudi trdno, da se bodo oklenile našega lista vse napredne in trezne slovenske učiteljice ter ne bodo hodile za onimi, ki iščejo to, kar nas razdvaja, in ne tega, kar nas druži!

Rokopisi, pisma, oznanila in knjige v oceno naj se blagovolijo pošiljati odgovornemu uredniku (uredništvu), Šubičeve ulice št. 3, denar

pa prejema g. Fran Crnagoj, učitelj na Barju; prosimo pa, naj se plačuje naročnina naprej, kakor je navada pri drugih listih.

„Učiteljski Tovariš“ bo veljal z novim letom 4 gld. za celo leto, 2 gld. za pol in 1 gld. za četrt leta. Torej: Na svidenje v novem letu!

Vestnik.

Cesar Franc Jožefova ustanova za učiteljske sirote na Kranjskem: Gspđ. Bauer Alojzija, nadučiteljica v Ljubljani, 1·50 gld.; gđc. K onschegg Friderika, učiteljica v Ljubljani, 1·20 gld.; gđc. Raunacher Ema, učiteljica v Ljubljani, 1·20 gld.; gđc. Illerschitsch Franja, učiteljica v Ljubljani, 0·90 gld.; gđc. Golf Klotilda, učiteljica v Ljubljani, 0·90 gld.; gđc. Naglas Jakobina, učiteljica v Ljubljani, 0·90 gld.; gđc. Wessner Marija, nadzorovalna dama v Ljubljani, 1·50 gld.; gđc. Zupan Agneza, učiteljica v Ljubljani, 1·20 gld.; gđc. Marout Marija, učiteljica v Ljubljani, 0·90 gld.; gđc. Borovsky Julija, učiteljica v Ljubljani, 0·90 gld.; gđc. Zem me Franja, učiteljica v Ljubljani, 0·90 gld.; gđc. Gusl Emilija, šolska voditeljica v Ljubljani, 1·20 gld. Živile! G. A. Likozar, nadučitelj v Preserji, 1 gld.

Učiteljski konvikt: Vesela družba pri zabavnem večeru „Gl. M.“ po gosp. E. Ganglu 2·20 K; gđc. Bauer Alojzija, nadučiteljica v Ljubljani, 1·20 K; gđc. K onschegg Friderika, učiteljica v Ljubljani, 1·80 K; gđc. Raunacher Ema, učiteljica v Ljubljani, 1·20 K; gđc. Illerschitsch Franja, učiteljica v Ljubljani, 1·20 K; gđc. Golf Klotilda, učiteljica v Ljubljani, 1·20 K; gđc. Naglas Jakobina, učiteljica v Ljubljani, 1·20 K; gđc. Cidrich J., učiteljica v Ljubljani, 0·60 K; gđc. Wurner J., učiteljica v Ljubljani, 0·60 K; gđc. Kušar J., učiteljica v Ljubljani, 0·60 K; gđc. Wessner Marija, nadzorovalna dama v Ljubljani, 1·20 K; gđc. Zupan Agneza, učiteljica v Ljubljani, 1·20 K; gđc. Marout Marija, učiteljica v Ljubljani, 1·20 K; gđc. Zem me Franja, učiteljica v Ljubljani, 1·20 K; gđc. Gusl Emilija, šolska voditeljica v Ljubljani, 1·20 K. Živile vrle kolegince ljubljanske, ki znajo tako krepko odgovarjati koleginci Janji! Le z združenimi moči naprej! Gđc. Dovgan Marija, učiteljica v Zagorju pri Št. Petru, nabrala v veseli družbi 3 K; gospod Rudolf Janko, učitelj v Vrabčah 1 K.

Novo ministerstvo se je dne 30. listopada tako-le sestavilo: Baron Gautsch predsedstvo in notranje zadeve; grof Latour naučni, Ruber pravosodni, Böhm-Bawerk finančni, Witteč železniški, Körber trgovinski, grof Bylandt-Rheith kmetijski, Welsersheimb domobranski portfelj.

Osobne vesti. Dež. šolski svet kranjski je imenoval gđc. Avgusto Matanovič v Postojini za Ljubljano, gospo Franico Stepišnik v Grahovem za Mengiš, gđc. Marijo Clarici v Novem mestu za nadučiteljico istotam, gđc. Albino Sark v Št. Rupertu za Novo mesto, g. Jos. Samido v Smuki za Polom, g. B. Andoljšeka v Dragi za nadučitelja v Mirnipeči in g. Frana Stefančiča v Črnomlju za Ribnico. G. Hofbauer Anton, vodja nemške šole v Vitanji, imenovan je nadučiteljem v Kamnici. G. Jurij Pilih, učitelj v Šmarji na Paki, dobil je novoustanovljeno podružno (ekskurendo) šolo Skorno Novikloster, na njegovem mestu v Šmartnem pa je začasno nameščena gospica abiturijentinja Ana Zupančič. Nadučiteljem za dvorazrednico v Št. Jerneju pri Poličanah imenovan je g. Josip Čeh, učitelj v Št. Andražu v Slovenskih goricah. Pom. učitelj Ig. Strmecki prestavljen je iz Gomilskega k Sv. Francišku pri Ljubnem.

Bela žena. Umril je v Lepoglavu g. Karol Jeranko, učitelj na Rečici. Sveti mu večna luč!

Privatni otroški vrtec v Kranju. Deželni šolski svet je dal okrajnemu šolskemu nadzorniku v Kranju, g. Andreju Žumru, dovoljenje, da ustanovi in vodi privatni otroški vrtec.

Šola za silo se ustanovi po sklepu dež. šolskega sveta v Stari Oselici.

Uredba učiteljskih plač na Štajerskem. Štajerski deželni odbor je izdal načrt zakona, na podlagi katerega se uredijo štajerskemu učiteljstvu na ljudskih in meščanskih šolah plače. Dotični načrt, ki ima za podlago personalno-razredni sestav, leži sedaj pri deželni vladi, da izreče o njem svoje mnenje.

Za germanizacijo poljskih okrajev v Prusiji hoče nakazati vlada še 100 milijonov mark.

Katerih žensk se največ omoži? Nemška temeljita statistika je dognala, da se je na Nemškem tekom zadnjih treh let pomohilo največ igralc, pevk in javnih plesalk, takoj za temi pridejo kuharice, sobarice in pestunje, za temi žurnalistke in stenografke, potem knjigovodkinje, končno pa učiteljice in guvernante.

Ali smejo učiteljice kolesariti? To vprašanje vzburja sedaj Pariz. Več učiteljic je bilo radi kolesarenja nakrat odpuščenih ali pa premeščenih. Obč. svetnik Larisse je zato naperil proti dotičnim ravnateljstvom ostro spomenico. Da bi bili pariški ljudskošolski ravnatelji toliki filistri brez povoda, ni verjeti. Bržčas so kolesarile učiteljice v oblekah, ki je bila vendar malo preveč — moderna.

Andrej Turk, nadučitelj v p. v Št. Vidu na Dolenjskem — starosta slovenskih učiteljev — je praznovao dne 30. m. m. svoj 90. godovni dan, čvrst in zdrav na duhu in na telesu. Če pomislimo, kako dandanes učiteljstvo v najlepši možki dobi hira in umira, zasluži ta slučaj, da ga zabilježimo v našem glasilu, ker preteči utegne tudi sto in še več let, da bi ljudski učitelj doživel 90. leto. Častiti mož je postal l. 1832. učitelj ter dobil prvo službo v Trnovem v Ljubljani, šel potem v Metliko ter bil l. 1844. imenovan učiteljem v Št. Vidu, kjer uživa še danes zasluženi pokoj. S svojim delovanjem v šoli in izven šole v blagor naroda si je pridobil popolno zaupanje tamošnjega prebivalstva, kar najbolj spričuje, da je bil celih 29 let župan ter je v najhujših — v Vestenekovih časih — vedno uradoval slovensko. Vrlemu možu želimo od srca, da Bog blagoslovi večer njegovega življenja s trdnim zdravjem in zadovoljnostjo v čast in ponos svojemu sinu Hugonu ter v čast in ponos vsemu slovenskemu učiteljstvu. Na mnogaja ljeta!

Šolsko vodstvo v Štiriji je priredilo dne 28. m. m. šolsko veselico v proslavo imendné Nj. Veličanstva presvite cesarice Elizabete namenom „Učiteljskega konvikta“ v Ljubljani.

Pomanjkanje učiteljev na Kranjskem postaja leto za letom občutnejše. Na Gorenjskem so zaradi pomanjkanja učiteljev že na devetih jednorazrednicah nastavljene učiteljice, kar je, seveda, **protizakonito**. Res je, da so te učiteljice nastavljene le začasno, ker bi se sicer morale dotične šole zapreti in vendar je boljše, da dobé otroci vsaj nekaj pouka, kakor pa nič. Vendar ta provizorij ne bo mogel obstati dolgo in odločilni krogi bodo naposled morali vendar priti do spoznanja, da se nedostajanju učiteljev mora čimpreje priti v okom Naši kandidatje beže po dovršenih študijah službovat v sosedno Štajersko, ali gredo k vojakom, k pošti, ali kam drugam, ker jim je povsodi odprta lepša pot do kruha, kakor pa pri učiteljstvu. S tako nizkimi plačami, kakoršne uživa učiteljstvo na Kranjskem, še samec ne more shajati, kamo li družinski oče s kopicco otrok. Izgovori: „dežela je revna“, „kje bomo jemali“ i. t. d. so že praobrabljeni. Šole so tu in v šole sodijo učitelji, ki so tako plačani, da brez skrbi za vsakdanji kruh posvetijo vse svoje sile šoli. S par tisočaki se pa to vprašanje ne bo dalo rešiti; tu bo treba globoko poseči v žep — **stotisoč** bo komaj zadostovalo in učiteljstvo bo napelo vse sile ter vporabilo vsa sredstva, da se to pereče vprašanje čimpreje reši ugodno za učiteljstvo in šolo.

Preveč učiteljic. Letos čaka blizu dvajset izprašanih kandidatinj na službo. Če pomislimo, da je v letošnjem četrtem letniku v Ljubljani 45, reci: **petinštirideset** gojenk, da jih je bržkone toliko tudi v Gorici in če jemljemo v poštev še privatno učiteljšče šolskih sester v Mariboru in zasobno učiteljšče pri Uršulinkah v Ljubljani, bo naposled tista kandidatinja, ki bo dobila službo, res srečna.

Kje tiči neki vzrok, da je učiteljic vedno več, učiteljev pa leto za letom manj? To pač ni težko uganiti.

Od vseh učiteljic, kar jih je v slovenskih pokrajinah, in teh je blizu 500, ima „Učiteljski Tovariš“ 85 naročnic! Če pa kdo misli, da imajo ostale koleginje „Popotnik“, se zelo moti. Žal, da te notice ne bodo čitale tiste „zavedne“ tovarišice, proti katerim je naperjena in jo bodo brale le tiste, katerim ni namenjena.

Si duo faciunt idem, non est idem. Koleginja „Janja“ se je z neko posebno slastjo lotila zadnji čas nas učiteljev, dasi za to nima nobenega opravičenega vzroka. Mogoče, da si išče po tej poti popularnosti, mogoče je pa tudi, da postopa tako iz sebičnosti, ker učiteljem za vzrejo in vzgojo otrok ne privošči nobenega novčiča, dasi vsak učitelj njej gotovo toliko dohodkov privošči, kolikor potrebuje on samo za svojo osebo. Gdč. Janja se opira vedno na besede: „Jednako delo, jednako plačilo.“ Stojte, gospica! „Si duo faciunt idem, non est idem.“ Pri našem delu se gre za končni, splošni

uspeh, ki ga doseže učitelj med narodom za narod. In ženska kot slabotno bitje ne more pri najboljši volji istega posla tako dobro izvršiti, kakor je izvrši mož.

Gđe. Janja piše našemu tovarišu to-le: „Gg. odborniki (deželni) pa utegnejo tako-le misliti: Učiteljice nas stanejo manj, storé pa isto — ergo: nastavimo učiteljice, kjer in koder mogoče! Po učiteljni smrti ni treba nikomur penzije plačevati i. t. d. i. t. d.“ Živio, gospodična koleginja! Zdaj ste pa zadeli v črno! Se ceneje, kakor posvetne učiteljice so pa šolske sestre in druge redovnice, ergo (po Vaši logiki namreč): Na dan s samostanskimi šolami — zato, ker so ceneje! V prihodnje utegnate predlagati gg. deželni odbornikom kot učitelje mežnarje, kajti le-ti bi bili še ceneji, ali pa še celo stare, doslužene korporale! Vidite, kako nepremišljeno bijete po lastnem stanu — iz zgolj sebičnosti!

Napaden „konvikta“. Gospica Janja se je v svoji „popularnosti“ lotila tudi našega konvikta, pa ne s podporo, ampak z napadom. Ni ji dovolj, da sama konvikta prav nič ne podpira, ni ji dovolj, da je sama nasprotnica šolskih zvezkov v prid učiteljskemu konviktu, ampak odvrnila bi rada vse koleginje, ki z veseljem delujejo v prid konviktu od tega blagega namena. V prvi vrsti moramo omeniti vse ljubljanske koleginje in z dežele je pa vseh skupaj, ki so naklonjene konviktu, nekaj čez dvajset. Vse te bi gđe. Janja spravila rada na svojo stran, češ, saj ne boste imele nobene koristi od konvikta, In vendar stoji v 19. številki našega lista črno na belem: „V učiteljski konvikt se bodo sprejemali proti primerni odškodnini tudi vpokojeni učitelji brez otrok in vpokojene učiteljice v popolno oskrb.“ Kakor pa pod božjim solncem ni nič nemogočega, se prav lahko pripeti, da bo gđe. Janja sama prosila te dobrote in prepričana naj bo, da ji bo odbor dragevolje vstrel ter jo ločil čimdlje od učiteljskih sirot in otrok, katerim je ona tako zakleta nasprotnica.

Nove ploščice (tablice) po načrtu g. mestnega učitelja Antona Razingerja bo izdala „Narodna Šola“. Založil jih bo naš trgovec g. Jos. Petrič ter daroval od iztržka jedno tretjino dobička „Učiteljskemu konviktu“. Kadar izidejo, bomo naše bralce že pravočasno obvestili.

Peresa v prid „Učiteljskemu konviktu“. Po nasvetu mestnega učitelja Jakoba Dimnika bo izdal g. Jos. Petrič v prid „Učiteljskemu konviktu“ posebna peresa z napisom: „Učiteljski konvikt v Ljubljani.“ Peresa bodo dvojne vrste. Prve vrste bodo imela obliko sedanjih „aluminium peres“, druge vrste pa obliko sedanjih „klapsovih peres“. Peresa I. vrste bodo veljala 85 kr. in II. vrste pa 40 kr. škatljica. V vsaki škatljici bo 144 peres. Škatljica v narodnih trobojnicah bo imela na pokrovu napis: Učiteljski konvikt v Ljubljani. Jos. Petrič. Ob strani bo zapisano: „Vse za vero, dom, cesarja!“ Na ta naša peresa, ki bodo izšla meseca prosinca 1898. l., opozarjamo že danes vse somišljenike, da pravočasno opozoré narodne trgovce s šolskim blagom na njé. Kakor pri zvezkih, tako nam bodi tudi pri peresih geslo: Svoji k svojim!

Letošnji občni zbor „Slovenskega učiteljskega društva“ obeta biti prav zanimiv. Razgovarjalo se bo tudi o „spomenici“. Somišljeniki in somišljenice, kojim je na srečo uredba naših plač, naj se zanesljivo vdeležé tega zborovanja. Po zborovanji skupni obed v Narodnem domu.

Samopomoč: Gospodarski program slovenskega učiteljstva: 21.) Tvrdba **F. P. Vidic & Comp.** Tovarna lončenih peči in glinastih izdelkov, opekarna, zaloga stavbinskega blaga v Prešernovih ulicah v Ljubljani. Od vseh naročil, katere pridobé tvrdki učitelji, dobi „Učiteljski konvikt“ od iztržka 5%.

Pri „Učiteljskem večeru“, ki ga priredi „Slov. učit. društvo“ dne 27. t. m. v mali dvorani Narodnega doma tovarišem in tovarišicam z dežele na čast, bo sodeloval iz prijaznosti sl. tamburaški zbor „Sokola“, sl. pevsko društvo „Slavec“ in baritonist g. R. Vrabl. Pričakovati je obilo zabave; torej: na mnogobrojno svidenje! Gosti dobro došli!

Številke govoré. Med vsemi stanovi ima bela žena v učiteljskem stanu najboljšo žetev. Statistika nas uči, da 70. leto svoje starosti doživi izmed učiteljev le 27% dočim jih doživi to starost izmed nižjih uradnikov 32%, izmed kupcev 35%, višjih uradnikov 35%, kmetov 40% in izmed teologov pa 42%. Hujše in hitreje pa kosi koščena roka med učitelji, kakor pa med učiteljicami. V zadnjih štirih letih umrlo je samo na **Kranjskem 36 učiteljev in le 4 učiteljice.** Te številke zopet jasno govoré, v kako žalostnih razmerah se nahaja možko učiteljstvo na Kranjskem! Skrb za vzgojo otrok in pomanjkanje najpotrebnejšega vsakdanjega kruha sta poleg trudapolnega dela učiteljuočetu vsakdanja gosta, ki mu niti po noči ne dasta toli potrebnega miru in počitka. Te žalostne gmotne razmere, v katerih živi kranjsko možko učiteljstvo, moraja omeščati vsakega, še tako trdosrčnega človeka. Naposled utegne tudi koleginja Janja priti do

spoznanja, da je treba učitelju kot rodbinskemu očetu vendar več plače, kakor pa učiteljici samici.

Učiteljice imajo manjše dohodke kakor učitelji na Dunaju, v Avstriji p. Anizo, v Trstu, v Istri, na Koroškem, Tirolskem, Predarliskem, v Dalmaciji in na Češkem. V ostalih kronovinah imajo učiteljice navidezno sicer tako plačo, kakor učitelji, v istini pa ni tako, ker dobivajo učiteljice navadno službe nižjih plačilnih razredov. Na Štajerskem je še celo zakonita določba, na podstavi katere učiteljica kot samica ne sme dobiti službe prve plačilne vrste in v Gradcu so z namenom, da se pomaga več učiteljskim rodbinam, na vseh dekliških šolah nastavljeni možki voditelji.

Mestni šolski svet ljubljanski je sklenil, priporočati vis. c. kr. dež. šol. svetu, da bi se na izpraznjeno voditeljsko mesto na mestni dekliški osemrazrednici nastavl učitelj, a dež. šol. svet tega ukrepa ni odobril.

Dunajsko učiteljstvo dela sedaj krščanskim socialistom dovolj skrbi. Radi neusmiljeno odpuščenih učiteljev se je polotilo vsega učiteljstva na Dunaju veliko vznemirjenje, in na raznih krajih se vrše shodi, na katerih se označuje tiranstvo dra. Luegerja in njegovih somišljenikov. Dr. Lueger je nedavno rekel: „Die Lehrer können eine Meinung, aber keinen Willen haben“, ter naravnost zahteval, da so učitelji mutasto orodje brez lastnega prepričanja, brez lastne volje. Le pri volitvah naj gredo v ogenj za Luegerjance, sicer pa naj se ne ganejo. Ker pa tega nočejo, obsipajo jih sedaj antisemitski svetovalci, pa antisemitski časopisi s psovkami in — grožnjami. „Deutsches Volksblatt“ se na ves glas čudi, da se udeležujejo protestnih shodov tudi stari učitelji in celo ravnatelji. Kakor bi morali biti vsi stari učitelji in ravnatelji bojazljivci in neznačajneži! Za odpuščene učitelje liberalni in socialistični časopisi pridno nabirajo podpore. Ali ni sramotno, da morajo inteligentni, izprašani učitelji živeti na Dunaji od ljudskih milodarov? Seveda sramotno za dunajsko vladajočo stranko antisemitov, ki se kažejo vredne sodruga svojih prednikov, židov.

Češko narodno šolstvo. Češka „Matica šolska“ razpolaga čez tolike vsote radodarnih doneskov, da se Nemci uprav tresejo pred požrtvovalnostjo češko. Kaj je proti temu njihov jetični „šulferein!“ Z začetkom tega šolskega leta vzdrževalo je to češko šolsko društvo 43 ljudskih šol z 115 razredi ter tolikimi učitelji; učencev je bilo 6859; nadalje 43 otroških vrtecov z 58 oddelki, 78 učiteljskimi osebami ter je bilo obiskujočih učencev 3520; vrh tega še 5 srednjih šol (gimnazij in realk) z 20 razredi, 49 učiteljev, 962 učenci. Podpiralo pa je društvo še mnogo drugih šol in zavodov, tako višjo obrtno šolo v Brnu i. dr. Država je prevzela od društva do sedaj dva gimnazija v svojo skrb, a 24 ljudskih šol prevzela je javna šolska uprava. Za svojevga obstoja osnovalo je to blagodejno društvo 120 šol. Da, narodu, kateri ima tako blago srce in toliko smisla za narodni napredek, goditi se mora od dneva do dneva boljše.

Proti ženskemu šolskemu vodstvu. Občinski svet v Gradcu je sprejel v její dne 10. mal. srpana 1890. l. ta-le najni predlog šolskega odseka: Občinski svet deželnega stolnega mesta Gradec se izreče za nastavljenje vseh šolskih voditeljskih mest v Gradcu z možkim učnim osebjem ter pričakuje od svojih zastopnikov v mestnem in deželnem šolskem svetu, da bodo z vso odločnostjo v tem smislu delovali in sicer iz nastopnih razlogov: 1.) Dohodki, ki so združeni z učiteljsko službo, so za vzdrževanje in vzgojo družine, oziroma otrok nezadostni. Šele dohodki šolskega voditelja so približno taki, da ta ni primoran truditi se s postranskimi opravili, ampak lahko vso svojo moč na svoj poklic obrača in da mu je mogoče tudi svojo rodovino živiti primerno okolnostim dotičnega kraja. Če bi se te redke službe, s kojimi so združeni vsaj deloma primerni dohodki, oddajale tu i tam tudi ženskemu učnemu osebju, katerim iz lahko umljivih vzrokov ni treba skrbeti za družino, bi ne vzbudilo tako dejstvo le nevolje med učitelji, ampak bi jim gotovo pomanjšalo ali še celo udušilo veselje in navdušenje do stanu in škodilo bi se s tem tudi ljudskemu blagostanju in družbinskim interesom. 2.) Na čelu šole stoji učiteljica nima v občevanju s strankami v mnogih slučajih potrebne avtoritete. 3.) Tudi v Nemčiji, koja nam mora biti glede na šolstvo še vedno v vzgled, je na vseh voditeljskih mestih brez izjeme možko učno osebje. 4.) So voditeljska mesta pri vseh javnih uradih, do katerih imajo pristop ženske, nastavljena z možkim osebjem.

„Ljubljanski Zvon.“ Res je, da smo učitelji prav slabo plačani, da si ne moremo vsi privoščiti niti najpotrebnejšega, ali vendar bi se morda sentertje kaj odrgalo, da bi se bolj podpirala naša — knjižna podjetja. To bi pač menda naše bede ne povisalo, ali bilo bi nam v toliko večjo zaslugo in čast! Med cvet slovenskega razumnosti se štejemo, a lahko bi jih seštel na prste one, ki skrbno zasledujejo razvoj naše književnosti, one, ki si sami naročujejo kako slovensko knjigo, ali si špogajo kak leposloven list. Oni,

ki bivajo v krajih, kjer so čitalnice, zadovoljuje se s tem, da se zatekajo v nje in tam semtertja kaj leposlovnega čitajo. Toda, taki naj bi pomislili, da ako prihaja v velik trg, ali manjše mesto samo po jeden iztis kakega leposlovnega lista, ki se pozneje utakne v omaro, kjer navadno sprni, ali pa se proda na licitaciji, da ni to nič preveč imenitno in častno za povedince. V zgled bi nam morali biti v tem gospodje župniki, ki imajo tudi drugod na razpolago različnega čtiva, a vendar je vsak od njih naročen še posebe na njim ugajajoče leposlovne in druge liste.

Le, ako je vsak sam zase naročnik, tedaj se podpirajo podjetja in s tem podpira nadaljnji njihov razvoj! Kaj pa še-le oni, katere je usoda zanesla v odljudne kraje! Ti poznajo naše boljše liste komaj po imenu! K večjemu, da si semtertja izposodijo morda „Dom in svet“ od župnika! — Zlasti v zdanji dobi, ko se je začela prava gonja po naprednih leposlovnih listih in knjigah, moral bi vsak učitelj poseči vmes, saj se vendar tako radi imenujemo „napredne“! Posebno je „Ljubljanski Zvon“ list, ki bi delal čast še drugim večjim národom, kakor je naš in ki teži vedno za napredkom. Ali koliko ina učiteljev naročnikov? Pozabimo njegovih nekdanjih morebitnih žaljenj, ne bodimo v tem oziru preotročji, ampak računajmo s svetom in pokazimo mu, da smo zares napredni tudi v dejanju!

Bliža se konec leta, treba se bode naročiti na razne liste. Zdromite se torej, tovariši, in podpirajte naša domača knjižna podjetja in razen stanovskih, tudi še naše napredne liste, zlasti „Ljubljanski Zvon“, na kateri bi moral biti naročen vsak zaveden učitelj; prav tako, kakor je naročen na „Dom in svet“ malone vsak župnik! Tisti goldinarčki se pač pozabijo v umetniškem užitku, ki nam ga „Zvon“ podaje v obilici.

Da bi ne bile te besede „glas vpijočega v puščavi!“ Naročajte in agitujte!*)

Iz „Vdovskega učiteljskega društva“. Odbor je imel dne 2. t. m. sejo, pri kateri se je poleg nekaterih slučajnosti rešila tudi prošnja nekega člana za posojilo 200 gl. in sicer negativno.

Slovensko učiteljstvo in slovenska književna podjetja. „Vsak omikanec, vsak rodoljub uvažuj književnost kakor bistven činitelj narodove prosvete in napredka njegovega! Ako pa je tako, potem je kupovanje dobrih knjig in časopisov naravna dolžnost vsakega omikanega rodoljuba“. A. Aškerc.

Učiteljski stan se prišteva omikanim stanovom in kot taki smo dolžni, podpirati kakorkoli slovenska književna podjetja, če hočemo, da nam bo narod naš priznal, da smo res omikani, da smo pravi rodoljubi, — da se zavedamo svojega poklica! V koliki meri pa izvršuje slovensko učiteljstvo to svojo stanovsko in narodno dolžnost, nam pričajo te-le številke: Naš prvi slovstveni zavod „Slovenska Matica“ ina med učiteljskim stanom 343 udov in sicer 308 učiteljev in le 35 učiteljic. — „Ljubljanski Zvon“ ima med svojimi naročniki samo 24 učiteljic, a 164 učiteljev. — „Slovenski Narod“ si naročuje 137 učiteljev in samo 3 učiteljice. — „Učiteljski Tovariš“ podpira 600 učiteljev in le 85 učiteljic. Nekako tako razmerje bo bržkone tudi pri „Popotniku“ in drugih slovenskih književnih podjetjih.

Čprav pogrešamo pri teh številkah še mnogo zavednih in naprednih slovenskih učiteljev, moramo vendar priznati, da učitelji, ki morajo ob svojih pičlih plačah živeti in vzrejati tudi svojo rodovino, storé v tem pogledu, kar morejo; nikakor pa ne moremo zapisati tega priznanja svojim kolegijam, in izpod peresa nam sili ostra beseda, katero pa za danes zadržujemo — saj govore številke! Kako neki bo tolmačil te številke naš slavni pesnik Aškerc in kako naš narod, o tem naj blagovoli premišljevati koleginja Janja ter postaviti to točko na dnevni red prihodnjega shoda učiteljic!

„Glasbena Matica“ je praznovala dne 8. t. m. 25 letnico svojega obstanka. Opoldne je bila slavnostna odborova seja, zvečer pa velik jubilejski koncert, pri kojem so se izvajale skladbe naših prvih skladateljev. Ni naš namen, opisovati to slavlje nadrobno, ampak omenimo samo s par besedami, koliko zaslug si je steklo slovensko učiteljstvo za „Gl. M.“ samo in posebej še za jubilejski koncert.

Zgodovina „Gl. M.“ nas poučuje, da bi brez slovenskega učiteljstva tega zavoda danes ne bilo. Prva misel o ustanovitvi „Glasbene Matice“ se je porodila v glavi ljudskega učitelja Kuharja iz D. M. v Polji in prvi koncert prirediti je bilo mogoče „Gl. Matici“ le s pomočjo slovenskega učiteljstva, ki se je priredil za časa vse-slovenskega učiteljskega shoda dne 23.—26. kimovca 1872. l. Duša nadaljnemu razvoju „Gl. M.“ je bil učitelj Sr. Stegnar. Danes je ravnatelj zavoda bivši učitelj; koncertni vodja je sin ljudskega učitelja in v odboru so štirje učitelji.

*) Učiteljstvo bo dobivalo od novega leta naprej „Ljubljanski Zvon“ za znižano ceno in sicer za 4 gl. na leto, 2 gl. za pol leta. *Uredn.*

Pri slavnostni odborovi seji je bilo poročilo tajnika učitelja najbolj zanimivo in jedrnato. Pri jubilejskem koncertu so izvajali učitelji glavne točke. Prvo violino je igral učitelj, na violoncelu je godel bodoči učitelj, med pevci solisti si zopet videl in slišal učitelja. Venec učiteljskega sotrudstva in sodelovanja je pa spletel jubilejskemu koncertu naš vrli tovariš g. E. Gangl s svojim prologom v vezani besedi, kojega je sam tako točno in s tako navdušenostjo deklamoval, da mu je priredilo občinstvo burno ovacijo. Pozdravilo ga je takoj pri nastopu in po končani deklamaciji ga je opetovano poklicalo na oder. Če sploh komu izmed nas, veljajo gotovo njemu besede: „Kje tak je še med nami?“

Kakor pri „Gl. Matici“, tako deluje slovenski učitelj tudi pri vseh drugih narodnih društvih, tako v mestu, tako na deželi. In to je prav, saj to delo učiteljevo za narod med narodom je v najtesnejši zvezi z njegovim poklicem v šoli. Ko bi se še naše kolegije hoteli skoraj vzdramiti na tem polji ter se pridružiti svojim kolegom! Koleginja Janja: Hic Rhodus, hic salta!

Stenski koledar. V zalogi g. Ivana Bonača je ravnokar izšel jedini slovenski stenski koledar, kateri stane 25 kr., s pošto 35 kr. Koledar je jako ličen; za vsak dan je mesto za male beležke, vrh tega pa obsega tudi poštni in brzojavni tarif ter lestvico za določitev kolkovine. Priporočamo ta koledar prav topla, zlasti pisarnam.

Novosti. V Ig. pl. Kleinmayr & Fed. Bambergovem založništvu so izišle te dni nakrat tri nove šolske knjige in sicer: S. Rutar: Zemljepis za spodnje in srednje razrede avstrijskih srednjih šol. Cena mehko vezani knjigi 2 K, trdo vezani 2 K 40 h. — A. Kaspret: Zgodovina srednjega veka. Cena trdo vezani knjigi 2 K, mehko vezani 1 K 60 h. — P. pl. Renzenberg: Ženska ročna dela. Cena trdo vezani knjigi 1 K 80 h. Več o teh lepih knjigah prihodnjic.

Povesti. Spisal dr. Ivan Tavčar. II. zvezek. V Ljubljani. Založil pisatelj. Tiskala Ig. pl. Kleinmayr & Fed. Bamberg. 1897. Cena mehko broširanemu zvezku 1 20 gld., v platno vezanemu 1 50 gld., v finem platnu pa 2 gld. 10 kr. O teh povestih prinesemo čimpreje daljšo oceno, za danes jih kar najtopleje priporočamo slovenskemu učiteljstvu.

Ilustrovani narodni koledar za l. 1898. Uredil in izdal Dragotin Hrbar v Celju. Na čelu nosi koledar krasno sliko nadvojvode Ivana, dobrotnika Stajerske in podoba našega cesarja ter spis: „Petdesetletni jubilej vladarstva presvitlega cesarja Frana Jožefa I.“ V zabavnem delu so opisani in slikani naši umrli zaslužni možje: Luka Jeran, dr. Fran vitez Miklosich, Simon Robič, Janko Kersnik, Ljubljanski knezoškof Tomaž Hren i. t. d. Več krasnih slik in opisov. Cena elegantno vezanemu izvodu 1 gld., broširanemu 70 kr., s pošto 10 kr. več. Priporočamo ta krasni koledar prav topla.

Iz „Zaveze slovenskih učiteljskih društev“. Za „šolski muzej“ vposlalo je „učiteljsko društvo za celjski in laški okraj“ 10 gld.

Nekatera društva, ki imajo malo članov, so izjavila, da ne morejo prispevati svote 10 gld., ker je za njihove razmere baje previsoka. Direktorij „Zaveze“ se je o tej zadevi posvetoval, ter sklenil, da naj ona društva, ki imajo do dvajset članov, prispevajo samo po pet, druga društva pa, katera imajo nad dvajset članov, pa po deset goldinarjev, s pridržkom, da temu sklepu naknadno pritrdi upravni odbor „Zaveze“, oziroma prihodnja glavna skupščina.

Slavna društva torej še jedenkrat nujno pozivljamo, da nam v smislu tega sklepa pošljejo dotične zneske vsaj do 1. svečana meseca 1898. leta. *Direktorij.*

Veleslavni deželni odbor prosimo, da se naj bi v smislu zadnje točke „spomenice“ izvolila v definitivno ureditev učiteljskih plač v vojvodstvu Kranjskem enketa, v katero naj bi se pozvali tudi zastopniki „Slovenskega učiteljskega društva v Ljubljani.“

Koroške učiteljice so vložile na deželni zbor prošnjo, da bi se i njim odmerile take plače, kakoršne dobivajo učitelji, a deželni zbor te prošnje ni uslišal.

Zahvala. Odboru „Narodne Šole“ izreka podpisano šolsko vodstvo najtoplejo zahvalo, ker je le ta blagovolil priskrbeti tukajšnji šoli za jako majhno svoto denarja prav obilo šolskega blaga ter s tem pokazal, da se hoče novi odbor truditi vsestransko, da vstreže „Narodna Šola“ sosebno iz zaloge g. Petriča ljudskim šolam.

Vodstvo ljudske šole v Velesovem, dne 8. grudna 1897.

Jos. Petkovšek, šolski voditelj.

Uradni razpisi učiteljskih služeb.

Štev. 1971

o. šol. sv. Na petrazredni ljudski šoli v Postojini popolniti je stalno prvo mesto učiteljice z dohodki III. plačilnega razreda.

Prosilke za to učno mesto naj vložijo svoje pravilno opremljene prošnje predpisanim potom pri podpisanim uradu do dne 17. decembra 1897.

C. kr. okrajni šolski svet v Postojini, dne 2. grudnia 1897.

Štev. 1903

o. šol. sv. Na dvorazrednici v Zagorji pri Št. Petru je stalno popolniti drugo učno mesto z dohodki IV. plačilnega razreda in prostim stanovanjem.

Pravilno opremljene prošnje za to mesto so predpisanim potom do dne 31. grudnia 1897 semkaj vlagati.

C. kr. okrajni šolski svet v Postojini, dne 29. listopada 1897.

Štev. 902

o. šol. sv. Na dvorazrednici na Štrekljencu razpisano je drugo učiteljsko mesto s plačo IV. plačilnega razreda in prostim stanovanjem v stalno oziroma začasno nameščenje.

Prošnje vlagati je do 20. grudnia t. l. pri c. kr. okrajnem šolskem svetu v Črnomlji.

C. kr. okrajni šolski svet v Črnomlji, dne 28. listopada 1897.

Štev. 1012

o. šol. sv. Na štirirazrednici Franc-Jožefovi šoli v Črnomlji je 3. učno mesto z letno plačo 500 gld. v stalno nameščenje do 28. grudnia t. l. razpisano in je prošnje vlagati na c. kr. okrajni šolski svet v Črnomlji.

C. kr. okrajni šolski svet v Črnomlji, dne 4. grudnia 1897.

Zahl 1666

B. Sch. R. An der einclassigen utraquistischen Volksschule in Suchen wird die Lehrer- und Leiter-Stelle mit dem Jahresgehälte der III. Gehaltsclasse nebst der Leistungszulage per 30 fl. und der Naturalwohnung zur definitiven, eventuell provisiorischen Besetzung ausgeschrieben.

Gehörig instruierte Gesuche sind bis zum 5. Jänner 1898 im vorgeschriebenen Wege hieramts einzubringen.

K. k. Bezirksschulrath Gottschee, am 6. December 1897.

Listnica uredništva: Za letos smo z današnjo številko končali svoje trudapolno delo. Zahvaljevaje vse somišljenike in somišljenice, ki so list duševno ali gmotno podpirali, jih ob tej priliki prosimo, da nam ostanejo zvesti tudi v novem letu ter vzdramijo vse tiste tovariše in tovarišice, ki znabiti do danes niso bili v našem krogu. Čim več nas bodé, tem močnejši bomo in nasprotno pa: Čimbolj se bomo cepili, tembolj vesel bo razdora naš sovražnik. Somišljeniki, skrbite tudi, da se razširi naš list po vseh čitalnicah, bralnih društvih, kavarnah in gostilnah, kamor zahaja učiteljstvo. Uplivajte tudi, da si naroče naš list vplivni možje, da spoznajo naše delovanje in naše težnje. Na delo tedaj ! Vsem naročnikom srečne in vesele praznike!

Listnica upravnništva: Ob sklepu leta uravnati se imajo računi, da se predložijo občnemu zboru v odobrenje. To pa je lažje rečeno kakor storjeno! Koliko je še neporavnane naročnine, pa tudi neporavnanih stroškov! Nekateri tovariši se kar nočejo zavedati svojih dolžnostij napram „Tovarišu“! Upravnništvo prosi najuljudnejše, da se mu pošlje zaostala naročnina kar najhitreje!

Trdovratnim večletnim dolžnikom, ki se na vse opomene niti s pisano obljubo niso odzvali, se ob novem letu list ustavi.

Kdor po novem letu ne misli ostati naročnik, stori upravnishtvu veliko uslugo, če mu svojo odpoved takoj naznani radi ureditve novega imenika. To je seveda le prostovoljna usluga!

Ljubljanskim naročnikom se bode pošiljal list zanaprej po pošti, ker je odbor mnenja, da se jim s tem ugodi.

Upelje se tudi čekovni račun in čeki se bodo priložili drugi številki novega tečaja, ko bode število naročnikov nekoliko bolj stalno.

Ta dva sklepa bodeta prizadela društvu precej občutne stroške, vendar se jih odbor ne straši, ker se s tem ugodi naročnikom in se jim olajša osobito pošiljanje naročnine.

Doposlana naročnina se bode vsakemu naročniku potrdila na ovitku prve številke, ki sledi pošiljati. Tako se je zgodilo v 23. številki in se zgodi v tej. Od zadnjega izkaza plačali so od ljublj. naročnikov za tekoče leto: B. J.; B. J.; G. F.

Na veselo svidenje v novem letu!

Upravništvo „Tavariša“.

Vabilo

I. k občnemu zboru „Društva za zgradbo učiteljskega konvikta“, ki bode dne 27. grudnia ob 6. uri zvečer v kavarni „Narodnega doma“ (pri glavnem uhodu na levo v pritličju) s sledečim vsposedom: 1.) Predsednikov ogovor. 2.) Tajnikovo poročilo. 3.) Blagajnikovo poročilo. 4.) Poročilo pregledovalcev. 5.) Volitev odbora. 6.) Volitev pregledovalcev računa za l. 1898. 7.) Predlogi in nasveti.

II. k „učiteljskemu večeru“, ki ga priredi „Slovensko učiteljsko društvo“ v čast tovarišem in tovarišicam z dežele dne 27. t. m. ob 8. uri zvečer v mali dvorani „Narodnega doma“ (prvo nadstropje.) Pri tem „večeru“ bo sodeloval iz prijaznosti do slovenskega učiteljstva sl. tamburaški zbor „Sokola“, sl. pevski zbor „Slavec“, baritonist g. R. Vrabl in pianistinja gdč. Bilinova. Gosti dobrodošli!

III. k občnemu zboru „Slovenskega učiteljskega društva“, ki bo dne 28. t. m. ob 8. uri dopoludne v mali dvorani „Narodnega doma“ s sledečim vsposedom: 1.) Predsednikov ogovor. 2.) Tajnikovo poročilo. 3.) Blagajnikovo poročilo. 4.) Poročilo pregledovalcev računa. 5.) Poročilo o dohodkih za „Cesar Franc Jožefovo ustanovo za učiteljske sirote na Kranjskem“. (Poroča g. J. Dimnik.) 6.) O naši stanovski organizaciji. (Poročevalec g. E. Gangl.) 7.) O stalnih okrajnih šolskih nadzornikih. (Poročevalec g. J. Likar.) 8.) O ponavljalnih šolah. (Poročevalec g. J. Likar.) 9.) Volitev odbora. 10.) Volitev pregledovalcev računov. 11.) Volitev delegatov za prihodnje zborovanje „Zaveze“. 12.) Samostalni predlogi.

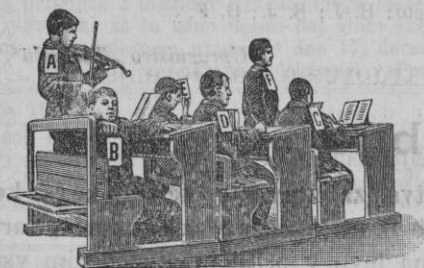
K mnogobrojni udeležbi vabita društvenike in prijatelje slovenskega učiteljstva odbora „Društva za zgradbo učiteljskega konvikta“ in „Slovenskega učiteljskega društva.“

Zahtevajte ilustrovani cenik za navadne in c. kr. izključljivo privilegovane

harmonije in didaktofone

iz tvornice Jos. Lenarčič & Co. na Vrhniki pri Ljubljani.

➡ Tvrdba podpira tudi učiteljski konvikt! ➡ (8-7)

Ivan E. Weixl

v Kamnici pri Mariboru

priporoča svoje higij., c. in kr. priv. šolske klopi in dovoljenje za njih ponarejanje po nizki ceni. — Ta sestav pridobil si je strokovnjaško in zdravniško simpatijo povsem, in je vpeljan že v mnogih šolah avstrij.-ogers. dežel in tudi Nemške države. (5—16)

Razgled gratis in franko.

Brata Eberl,

tovarna oljnatih barv, firneža in lakov; pleskarja
c. kr. drž. in c. kr. priv. južne železnice

v Ljubljani, v Franciškanskih ulicah št. 4.

prevzame ta vsa v pleskarstvo spadajoča dekorativna, stavbinska in po-
bištvena dela. Slavnim krajnim šolskim svetom in šolskim vodstvom priporočata
nebliščeči lak za šolske table.

Delo reelno in fino, izvršitev točna in po najnižjih cenah. (2—17)

Gričar & Mejač

Ljubljana, Prešernove ulice št. 9

priporočata svojo bogato zalogo izgotovljene moške in ženske obleke v vsaki velikosti ter najboljše perilo in zavratnice po najnižji ceni.

Kdor si kupuje obleko, ogleda naj si najprvo najino zalogo.

Naročila po meri se izvršujejo točno in ceno na Dunaju.

Ilustrovani ceniki se razpošiljajo franko in zastoj. (3—17)

P. i. učiteljstvu znižane cene.

Franc Čuden

urar v Ljubljani, Mestni trg št. 25.

priporoča svojo bogato zalogo vsakovrstnih žepnih in stenskih ur, budilnikov, prstanov, uhanov, šivalnih strojev od 25 gld. naprej, biciklov od 125 gld. naprej.

Popravila se izvršujejo natančno in točno.

Novi cenovniki na zahtevanje franko in zastoj. (4—16)

Spominjajte se „Učiteljskega konvikta“ pri raznih prilikah in zborovanjih!

P. n.

Šolskim vodstvom in gg. trgovcem na Gorenjskem

naznanjam uljudno, da ima gospod

KARL FLORIAN, knjigotržec v Kranjuglavno zalogo mojih šolskih zvezkov v prid „Učiteljskemu konviktu“,
katere prodaja po moji originalni ceni.

Z odličnim spoštovanjem

Jos. Petrič

(12—4)

trgovina s papirjem v Ljubljani.

Podpisana tiskarna opozarja slavno slovensko učiteljstvo na zbirko pesmi, ki so izšle v nje založništvu:

✦ **Iz luči in teme** ✦

Zložil E. Gangl

Cena elegantno vezanemu izvodu samo 1 glđ.

Slavno slovensko učiteljstvo naj seže mnogobrojno
po tem lepem delu svojega tovariša!

Z vsem spoštovanjem se priporoča

(13—4)

tiskarna R. Miličeva.

Priporočilo!Častitim gg. učiteljem uljudno
priporočam svojo zalogo šolskih potrebcin:**Papir, črnilo, svinčnike** itd.,
najboljše vrste.Bogato zalogo **pisank** izvrstnega
papirja.**Zapisnike, pisanke** itd. vežem
po naročilu v vsaki množini in ceno.
Primeren rabat. (10—4)

Odličnim spoštovanjem

Ivan Bonačtrgovina s papirjem in knjigovoznica
v Ljubljani, Šelenburgove ulice.**Jos. Petrič,**

trgovec s papirjem

in (11—4)

izdelovatelj šolskih zvezkov

v Ljubljani na sv. Petra cesti

preskrbuje p. i. učiteljstvu

vsa knjigoveška dela po naj-

nižjih cenah!

Svoji k svojim! Tovariši, zahtevajte pri vseh trgovcih in od „Narodne šole“ Petričeve šolske zvezke v prid učiteljskemu konviktu!

V podpisanem založništvu so izišle in se dobivajo po 50 kr. knjiga:

Pripovedke

iz avstrijske zgodovine.

Nabral in priredil Jakob Dimnik, učitelj v Ljubljani.

Tiskarna R. Milic.

Slovensko učiteljsko društvo je izdalo in založilo te-le knjige:

Komensky-Ravnikar: „Didaktika“	50 kr.
Dimnik: „Domoznanstvo v ljudski šoli“	50 „
* * * „Učiteljski večeri“	20 „
Ciperle: „Národna vzgoja“	30 „
Vse te knjige se dobivajo pri upravníštvu našega lista; pri uredništvu se pa dobiva:	
Dimnik: „Domača vzgoja“	1 gld.

Goriška tiskarna A. Gabršček

zalaga te-le časopise:

1. „Soča“. Tednik, izhaja 27. leto. Cena gld. 4.40 na leto.
2. „Primorec“. Izhaja 5. leto vsak drugi torek. Cena 80 kr.
3. „Slovanska knjižnica“. Izhaja v mesečnih snopičih. Doslej jih je izšlo že 61. Cena gld. 1.80, posamičnim snopičem pa 18 kr.
4. „Knjižnica za mladino“. Doslej izšla 2 letnika ali 24 trdo vezanih snopičev. Cena letniku gld. 2.40 ali po 25 kr. posamični snopič.

Dalje so izšle knjige:

„Gluhonemi“ gld. 1.30. — „Materino delo za Boga in domovino“ 70 kr. — Roman „Bele noči“ 25 kr. — „Venec slovanskih povestij“ 55 kr. — „Zgodovinske črtice o Goriški“ 55 kr. — Novo književno podjetje: „Salonska knjižnica“. — V Ljubljani na prodaj pri Zagorjanu in Fischerju. (9—6)

«Učiteljski Tovariš» izhaja na 1 poli male osmerke 1. in 16. dan vsakega meseca; ako je pa na ta dan nedelja ali praznik, izide dan poprej ali pa dan pozneje. — List stoji za vse leto 3 gld., za pol leta 1 gld. 50 kr. Udje «Slovenskega učiteljskega društva» plačajo na leto 2 gld. naročnine in 1 gld. udnine.

Spisi naj se blagoizvolijo pošiljati uredništvu v Ljubljani, Šubičeve ulice št. 3; naročnino pa prejema gospod Fran Črnagoj v Ljubljani (na Barju).

Vse pošiljatve naj se pošiljajo franko. Oznanila in poslanice se računijo za celo stran 10 gld., pol strani 6 gld., $\frac{1}{3}$ strani 4 gld., $\frac{1}{4}$ strani 3 gld., $\frac{1}{8}$ strani 2 gld. manjši inserati po 15 kr. petit-vrsta. Večkratno objavlanje po dogovoru.

Lastnik in založnik: Slovensko učiteljsko društvo v Ljubljani.

Tisek R. Miličeve tiskarne v Ljubljani.